

Ochrana
zdraví před
hlukem
a jinými
negativními
vlivy prostředí

Jana Dudová

Determinanty zdraví

osobní, společenské a ekonomické faktory a faktory životního prostředí, které jsou vzájemně se ovlivňujícími proměnnými, a zároveň významně ovlivňují a určují zdravotní stav jedince, skupiny lidí nebo společnosti

Vliv determinant na zdravotní stav populace a očekávanou délku života

- genetický základ 10–15 %

- zdravotnictví 10–15 %

- životní prostředí cca 20 %

- způsob života cca 50 % ...

•(Wilkinson, Marmot, 2005)

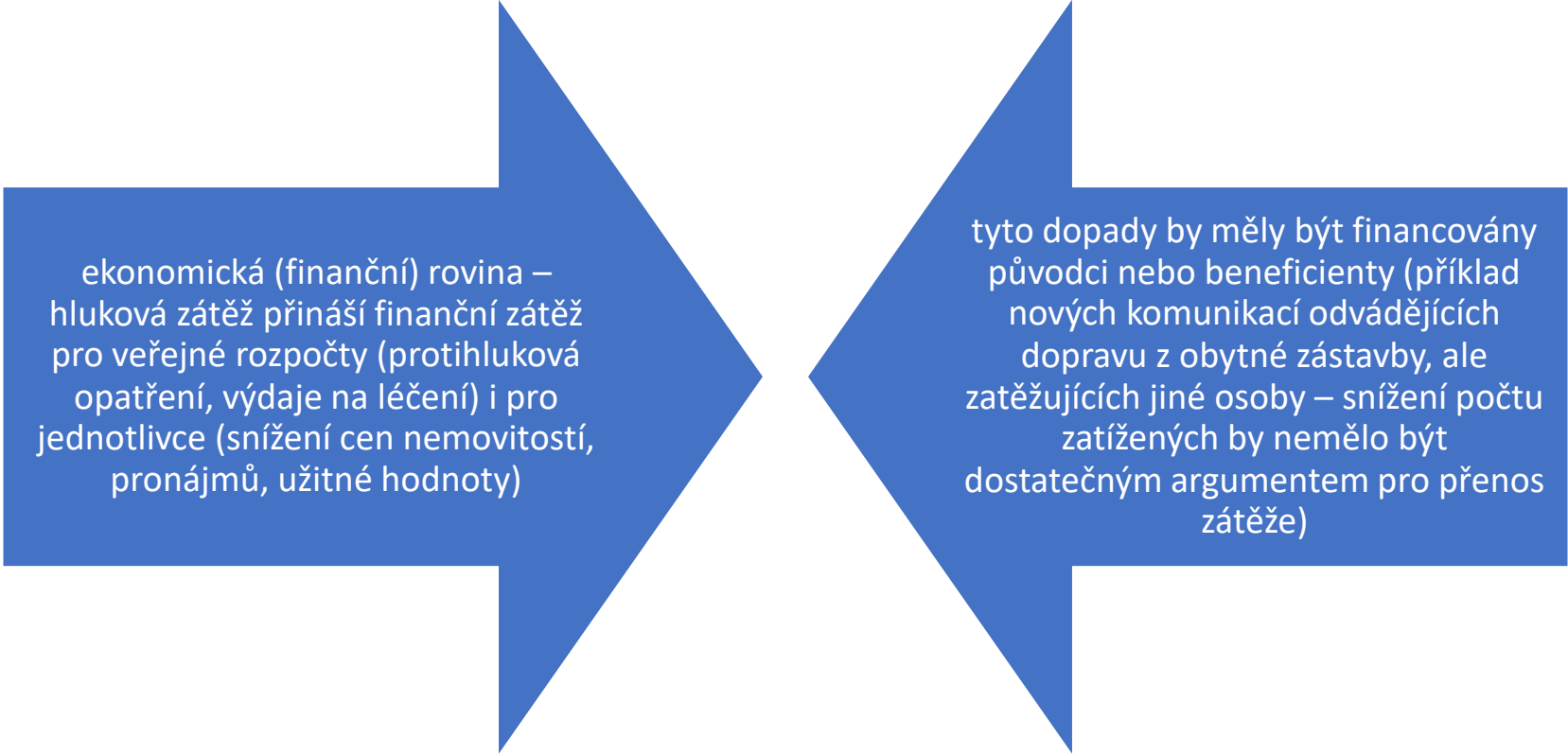
Hluková zátěž

Hluk je neodstranitelnou součástí životního prostředí člověka, protože je důsledkem aktivního a produktivního života lidí (míra přiměřená poměrům?)

zdravotní rovina – přes subjektivitu ve vnímání a reakcích na hlukovou zátěž existuje odborná shoda o míře hlukové zátěže, která většině lidí působí zdravotní zátěž, případně ohrožení (sluch, oběhový systém, psychika...)

podle strategických hlukových map v ČR více než 240. 000 lidí postiženo celodenní hlukovou zátěží nad 70 dB (65 dB uváděno jako hranice „dlouhodobé nesnesitelnosti“)

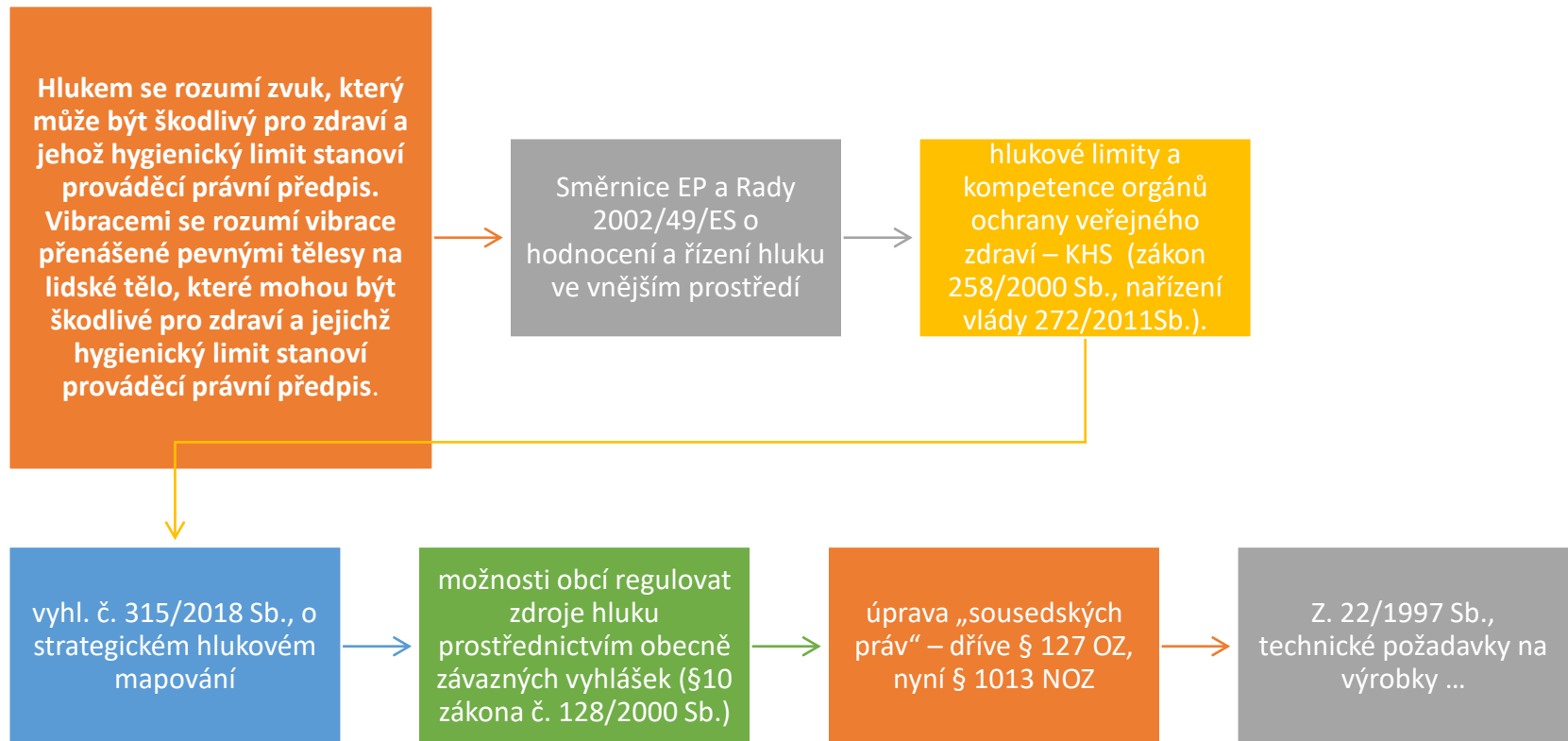
Hluková zátěž

ekonomická (finanční) rovina –
hluková zátěž přináší finanční zátěž
pro veřejné rozpočty (protihluková
opatření, výdaje na léčení) i pro
jednotlivce (snížení cen nemovitostí,
pronájmů, užitné hodnoty)

tyto dopady by měly být financovány
původci nebo beneficiety (příklad
nových komunikací odvádějících
dopravu z obytné zástavby, ale
zatěžujících jiné osoby – snížení počtu
zatížených by nemělo být
dostatečným argumentem pro přenos
zátěže)

Hluk – právní úprava

Zákon o ochraně veřejného zdraví (ZOVZ)

- § 30/1: Osoba, která používá, popřípadě provozuje stroje a zařízení, které jsou zdrojem hluku nebo vibrací, provozovatel letiště, správce, popřípadě vlastník pozemní komunikace, provozovatel, popřípadě vlastník dráhy, **osoba, která je pořadatelem veřejné produkce hudby a nelze-li pořadatele zjistit, pak osoba, která k pořádání veřejné produkce hudby poskytla stavbu, jiné zařízení nebo pozemek** a dále provozovatel provozovny a dalších objektů, jejichž provozem vzniká **hluk** (dále jen "zdroje hluku nebo vibrací"), **jsou povinni technickými, organizačními a dalšími opatřeními zajistit, aby hluk nepřekračoval hygienické limity** upravené prováděcím právním předpisem pro chráněný venkovní prostor, chráněné vnitřní prostory staveb a chráněné venkovní prostory staveb a aby bylo zabráněno nadlimitnímu přenosu vibrací na fyzické osoby v chráněném vnitřním prostoru stavby. Splnění povinnosti k ochraně před hlukem z provozu na pozemních komunikacích nebo dráhách v chráněném venkovním prostoru stavby se považuje i za splnění této povinnosti v chráněném vnitřním prostoru stavby.

ZOVZ

§ 30/2: Hlukem se rozumí zvuk, který může být škodlivý pro zdraví a jehož imisní hygienický limit stanoví prováděcí právní předpis. Vibracemi se rozumí vibrace přenášené pevnými tělesy na lidské tělo, které mohou být škodlivé pro zdraví a jejichž hygienický limit stanoví prováděcí právní předpis.

Za hluk podle věty první se **nepovažuje zvuk** působený hlasovým projevem fyzické osoby, nejde-li o součást veřejné produkce hudby v budově, hlasovým projevem zvířete, **zvuk z produkce hudby provozované ve venkovním prostoru**, zvuk z akustického výstražného nebo varovného signálu souvisejícího s bezpečnostním opatřením, zvuk působený přelivem povrchové vody přes vodní dílo sloužící k nakládání s vodami, zvuk působený v přímé souvislosti s činností související se záchranou lidského života, zdraví nebo majetku, řešením mimořádné události, přípravou jejího řešení nebo prováděním bezpečnostní akce nebo mimořádné vojenské akce.

Za vibrace podle věty druhé se nepovažují vibrace působené přelivem povrchové vody přes vodní dílo sloužící k nakládání s vodami a vibrace působené v přímé souvislosti s činností související se záchranou lidského života, zdraví nebo majetku, řešením mimořádné události, přípravou jejího řešení nebo prováděním bezpečnostní akce nebo mimořádné vojenské akce.

ZOVZ

§31/1: Pokud při používání, popřípadě provozu zdroje hluku nebo vibrací, s výjimkou hluku z leteckého provozu, nelze z vážných důvodů hygienické limity dodržet, může osoba zdroj hluku nebo vibrací provozovat jen na základě **povolení vydaného na žádost této osoby příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví**. Orgán ochrany veřejného zdraví časově omezené povolení vydá, jestliže osoba prokáže, že hluk nebo vibrace budou omezeny na rozumně dosažitelnou míru.

Rozumně dosažitelnou mírou se rozumí **poměr mezi náklady na protihluková nebo antivibrační opatření a jejich přínosem ke snížení hlukové nebo vibrační zátěže fyzických osob stanovený i s ohledem na počet fyzických osob exponovaných nadlimitnímu hluku nebo vibracím**. Toto povolení se nevydává, pokud je jeho vydání nahrazeno postupem v řízení o vydání integrovaného povolení podle zákona o integrované prevenci a omezení znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci).

Evropská komise ve svém
nálezu uzavřela (29. 6.
2012), že je porušen čl.
9/3 AÚ (není zajištěn
přístup ke správním
nebo soudním řízením,
veřejnost nemůže
vznášet námitky proti
jednání...

§ 94/2 ZOVZ: jediným
účastníkem SŘ při
povolení hlukové výjimky
je navrhovatel...

Rozpor s Aarhuskou
úmluvou

Rozhodovací praxe hluk

Volnočasové aktivity – např. OZV
města Kladna sp. zn. Pl. ÚS
42/05 - § 10 z. o obcích

Veřejný ochránce práv

Pravomoc spolků hájících zájmy
ochrany přírody a krajiny: NSS
3As 21/2006 (nepřísluší jim
námitky ve věci silničního
provozu). NSS 7 As 144/2012
(oprávněnost námitek spolku v
procesu EIA)

Vlastník domu vs. vlastník
komunikace- odvolání proti
výjimce z hlukových limitů

•NSS 4 Ads 49/2008

Změna: nález I. ÚS 59/14

letišťe

Při překročení hygienických limitů z provozu hluku na mezinárodních letištích zajišťujících ročně **více než 50 tisíc startů nebo přistání a vojenských letištích** je provozovatel letiště povinen navrhnout vydání **opatření obecné povahy** podle správního řádu ke zřízení ochranného hlukového pásma. Opatření obecné povahy ke zřízení ochranného hlukového pásma vydá Úřad pro civilní letectví v dohodě s krajskou hygienickou stanicí.

U bytových domů, rodinných domů, staveb pro školní a předškolní výchovu, staveb pro zdravotní a sociální účely a funkčně obdobných staveb umístěných v ochranném hlukovém pásmu je provozovatel letiště na základě odborného posudku vypracovaného na jeho náklad povinen postupně provést nebo zajistit **provedení protihlukových opatření v takovém rozsahu, aby byly alespoň uvnitř staveb hygienické limity hluku dodrženy**. U staveb uvedených ve větě první, ve kterých by podle odborného posudku protihluková opatření nezajistila dodržování hygienických limitů, může příslušný správní úřad zahájit **řízení o změně v užívání stavby nebo o jejím odstranění**.

VI. nař. 272/2011 Sb.

Toto nařízení zpracovává příslušné předpisy Evropské unie a upravuje

hygienické limity hluku a vibrací na pracovištích, způsob jejich zjišťování a hodnocení a minimální rozsah opatření k ochraně zdraví zaměstnance,

hygienické limity hluku pro chráněný venkovní prostor, chráněné venkovní prostory staveb a chráněné vnitřní prostory staveb,

hygienické limity vibrací pro chráněné vnitřní prostory staveb,

způsob měření a hodnocení hluku a vibrací pro denní a noční dobu.

• Toto nařízení se nevztahuje na

sousedský hluk,

hluk a vibrace způsobené prováděním a nácvikem hasebních, záchranných a likvidačních prací, jakož i bezpečnostních²⁾ a vojenských akcí,

akustické výstražné signály související s bezpečnostními opatřeními, záchranou lidského života, zdraví a majetku,

hluk působený povrchovou vodou přelivem přes vodní díla sloužící k nakládání s vodami.

aplikační praxe

- **Zvuk z produkce hudby provozované ve venkovním prostoru se nepovažuje za hluk.**

ALE

- **Za hluk je považována veřejná produkce hudby v budově.**

§ 30/2, 2. věta ZOVZ

- **Přestupku se dopustí ten, kdo nedodrží opatření stanovené nebo uložené ke snížení hluku a vibrací, s výjimkou povinností stanovených pro pořádání nebo poskytnutí prostor a pozemků pro veřejné produkce hudby**

JUDIKATURA

Rozsudek NSS ze dne 29. 3. 2016, č. j. 6 As 44/2014-88
(hudební festival Mighty Sounds, překročení limitů hluku o 25,9 dB).

Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu posuzoval právní otázku, zda obecná regulace hlukových limitů zakotvená v § 12 nařízení vlády a dále v příloze č. 3 k tomuto nařízení překročila meze zákonného zmocnění.

Obsahovalo-li by nařízení vlády výslovný zákaz veřejné produkce hudby v zastavěných oblastech, nebylo by sporu o tom, že by tento podzákonný předpis nad rámec zákona a mimo zákonné meze vytvořil nový zákaz.

Stejně je třeba hodnotit situaci, v níž sice **nařízení vlády** výslovně obdobný zákaz neobsahuje, **nastavuje však limity tak přísně, že je v praxi nelze dodržet**. Podle nařízení vlády by **nebylo možno pořádat koncert či jinou hudební produkci v zastavěné části obce nebo v její blízkosti a současně dodržet limity stanovené nařízením**. Nařízení vlády č. 272/2011 Sb. se **tedy dostalo v té části, ve které reguluje hluk z veřejné produkce hudby, zcela mimo rámec zákona o veřejném zdraví**. V této části je tedy nařízení protiústavní, rozporné s čl. 4 odst. 1 Listiny a čl. 2 odst. 4 Ústavy. **Obecné soudy, včetně Nejvyššího správního soudu, nemohou takové nařízení v individuální kauze aplikovat (čl. 95 odst. 1 Ústavy)**.

JUDIKATURA

Obdobně viz rozhodnutí NSS čj. 2 As 188/2014-45 (TRUTNOV OPEN AIR FESTIVAL)

došlo k překročení hygienického limitu o 38,1 dB.

jsou-li primární povinnosti stanoveny zákonem a podzákoná úprava tyto povinnosti v souladu s čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod na základě zákona a v jeho mezích pouze upřesňuje, je zároveň učiněno zadost i čl. 4 odst. 2 této Listiny, neboť i v takovém případě lze mít za to, že jsou meze základních práv a svobod stanoveny zákonem a podzákoný předpis má skutečně pouze upřesňující funkci.

zákonem č. 267/2015 Sb. byly z definice hluku, a tedy i z dozorové působnosti orgánů ochrany veřejného zdraví vyňaty veškeré produkce hudby provozované ve venkovním prostoru. Regulace tohoto hluku náleží od 1. 12. 2015, tedy od účinnosti zákona č. 267/2015 Sb., obcím. Za změněné zákonné úpravy již regulace produkce hudby ve venkovním prostoru pod nařízení vlády o ochraně zdraví před nepříznivými účinky hluku a vibrací nespadá.

OBECNĚ ZÁVAZNÉ VYHLÁŠKY OBCÍ

- Podmínky pro pořádání veřejnosti přístupných akcí mohou obce stanovit dle ustanovení § 10 písm. b) zákona o obcích, které umožňuje obci ukládat **povinnosti pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték**, pokud se jedná o akce přístupné veřejnosti.

OBEČNĚ ZÁVAZNÉ VYHLÁŠKY OBCÍ

- Povinnosti (závazné podmínky) by měly být stanoveny přiměřeně podle druhu akce a zejména pak podle rozsahu, jakým je způsobilý narušit veřejný pořádek v obci.
- splnění oznamovací povinnosti ke konání akce,
- povinnost k zajištění řádné pořadatelské služby,
- povinnost akci řádně a včas ukončit...

DOBA NOČNÍHO KLIDU

„Dobou nočního klidu se rozumí doba od 22. do 6. hodiny. Obec může obecně závaznou vyhláškou stanovit výjimečné případy, zejména slavnosti nebo obdobné společenské nebo rodinné akce, při nichž je doba nočního klidu vymezena dobou kratší nebo žádnou.“

Stanovení kratší nebo žádné doby nočního klidu je od 1. října 2016 možné pouze přímo obecně závaznou vyhláškou, nikoliv rozhodnutím určeného orgánu obce na jejím základě.

zákon o některých přestupcích

č. 251/2016 Sb.

S účinností od 1.7.2017

§ 5: Přestupky proti veřejnému pořádku, vymezení doby nočního klidu § 5/6

§ 5/1 písm. d): FO se dopustí přestupku tím, že poruší noční klid – sankce do 10 000 Kč

§5/2 písm. a): PO a podnikající FO se dopustí přestupku tím, že poruší noční klid – sankce do 10 000 Kč

Odpovědnost za přešupek – překročení zákazu rušení nočního klidu

Zákaz rušení nočního klidu se vztahuje na celé území obce bez rozlišení, zda případný hluk vzniká ve venkovním či vnitřním prostoru. Stejně tak obecně závazná vyhláška vymezující odlišnou dobu nočního klidu se vztahuje na případný hluk vznikající ve venkovním i vnitřním prostoru.

Při určení druhu sankce a její výměry se přihlíží k závažnosti přešupku, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům, k okolnostem, za nichž byl spáchán, k míře zavinění, k pohnutkám a k osobě pachatele, zda a jakým způsobem byl pro týž skutek postižen v disciplinárním řízení.

JUDIKATURA

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/16 (Chrastava)

„Veřejný zájem, jakým je nerušený odpočinek v noční době, má být zájmem na udržení místních tradic a na upevňování mezilidských vazeb skrze hlasité noční aktivity převážen toliko ve výjimečných případech. Tyto výjimečné případy, kdy se doba nočního klidu stanoví jako kratší nebo žádná, je třeba vymezit natolik určitě, aby lidé v obci žijící mohli počet a rozložení potenciálně částečně či úplně probdělých nocí v roce předvídat, tedy aby lidé žijící v obci přesně věděli, kdy či za jakých okolností na nerušený odpočinek v délce osmi hodin vzhledem k místním specifikům nárok nemají, protože osoby tento jejich odpočinek narušující za to nebudou podléhat veřejnoprávní sankci. Takovéto dny je třeba vymezit buď konkrétním datem (například 1. 1.), datovatelným obdobím (například velikonoční svátky) či událostí, jejíž datum je vzhledem k místním tradicím předvídatelné“.

NĚKTERÉ OTÁZKY

Rušení veřejného pořádku vs. ochrana veřejného zdraví ?

Ústavně zaručená práva na ochranu příznivého ŽP, zdraví, vlastnického práva...

Opakované veřejné produkce hudby v určité lokalitě?

Nástroje satisfakce?

Soulad s posláním ZOVZ?

Adekvátní výše sankce při porušení zákonem stanovených povinností (resp. nástroje negativní stimulace)?

Vibrace

- V chráněných vnitřních prostorech nesmějí být instalovány stroje a zařízení o základním kmitočtu od 4 do 8 Hz. Osoba může instalovat takový stroj nebo zařízení v okolí bytových domů, rodinných domů, staveb pro školní a předškolní výchovu a pro zdravotní a sociální účely, jakož i funkčně obdobných staveb, jen pokud na základě studie o přenosu vibrací příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví prokáže, že nedojde k nadlimitnímu přenosu vibrací na fyzické osoby v těchto stavbách (§ 33 ZOVZ).

Neionizující záření

Neionizujícím zářením se pro účely tohoto zákona rozumí elektrická a magnetická pole a elektromagnetické záření o frekvenci do $1,7 \cdot 10^{15}$ Hz.

Povinnosti osoby, která používá, popřípadě provozuje stroj nebo zařízení, které je zdrojem neionizujícího záření včetně laserů

(§ 35 -36 ZOVZ)

Odpovědnostní vztahy

§ 84/1 písm.m) ZOVZ: Při výkonu státního zdravotního dozoru orgány ochrany veřejného zdraví v rozsahu své působnosti mohou pozastavit provoz nebo používání zdroje hluku, vibrací nebo zdroje neionizujícího záření, je-li to nezbytné k ochraně veřejného zdraví, a to do doby odstranění závady

§ 84/2 ZOVZ: osoba, které bylo nápravné opatření uloženo, je povinna informovat příslušný orgán ochrany veřejného zdraví o odstranění závady a, spočívá-li závada ve skutečnosti, kterou lze měřit nebo provést její laboratorní vyšetření, předložit i důkaz o dodržování povinností stanovených přímo použitelnými předpisy Evropské unie a právními předpisy nebo uložených na jejich základě rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví.

Odpovědnostní
vztahy

**§ 92a ZOVZ: Správní
delikty na úseku
bezpečnosti výrobků**

**§ 92g ZOVZ: Správní
delikty na úseku ochrany
před hlukem, vibracemi a
neionizujícím zářením**

Problémy aplikační praxe

dostupnost údajů o
hlukové zátěži /
dostupnost měření

ekvivalentní
(průměrné) hodnoty –
nezohlednění časové
koncentrace zátěže

korekce pro určité
zdroje hluku (doprava –
stará zátěž)

řízení o povolení zdrojů
hluku – dodržení
hlukových limitů jako
podmínka povolení
záměru

řízení o povolení
výjimky při
překračování limitů
hluku

soukromoprávní
nástroje ochrany před
hlukem

Vybraná judikatura

nález ÚS 451/2011- ulice 5. května v Praze

Rozsudek NSS 7 As 308/2018

ArcelorMittal - Hluk a
emise z provozu:

rozsudek Krajského soudu v
Ostravě sp. zn. 57 Cdo 223/2013:
povinnost zdržet se rušení nad
míru přiměřenou poměrům

Vybraná právní úprava

§ 13 OZ

§ 81 OZ

§ 2958 OZ

§ 1013 OZ

§ 2925 OZ

Soudobý přístup v ČR ke koncepci příčinné souvislosti u závazků z deliktů a oprávněnost

- odlišného přístupu u škod na životním prostředí a na zdraví.

Vhodnost tzv. metodiky Nejvyššího soudu k odškodňování újem na zdraví pro škody na zdraví způsobené imisemi.

Národní strategie podpory a prevence ochrany zdraví „Zdraví 2020“

Problematická ochrana podle z. o ochraně veřejného zdraví

Předvídatelnost
rozhodnutí dle § 13
OZ

- Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho případ bude rozhodnut obdobně jako jiný případ, který již byl rozhodnutý a shoduje se v podstatných znacích. Kdyby bylo rozhodnutí jiné, má dotyčný právo na přesvědčivé vysvětlení této odchylky.

oz a osobnostní práva

- § 81:

Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.

Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

§ 2958 OZ

Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.

Výpočet???

§ 1013 OZ

(1) Vlastník se zdrží všeho, co působí, že odpad, voda, kouř, prach, plyn, pach, světlo, stín, hluk, otřesy a jiné podobné účinky (imise) vnikají na pozemek jiného vlastníka (souseda) **v míře nepřiměřené místním poměrům a podstatně omezují obvyklé užívání pozemku...**

(2) Jsou-li imise důsledkem provozu závodu nebo podobného zařízení, který byl úředně schválen, má **soused právo jen na náhradu újmy v penězích**, i když byla újma způsobena okolnostmi, k nimž se při úředním projednávání nepřihlédlo. To neplatí, pokud se při provádění provozu překračuje rozsah, v jakém byl úředně schválen.

§ 2925 OZ

- (1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; **provoz je zvláště nebezpečný, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče.** Jinak se povinnosti zproští, prokáže-li, že škodu způsobila zvnějšku vyšší moc nebo že ji způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepřihlíží se k tomu.
- (2) **Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá pravděpodobnosti způsobení škody provozem.**
- (3) Má se za to, že **provoz je zvláště nebezpečný, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.**

Odpovědnostní vztahy

Odpovědnost správněprávní: předpisy na ochranu ŽP i zdraví

Odpovědnost trestněprávní

Odpovědnost občanskoprávní

ESLP a kvalita života a zdraví

Čl. 8 EÚLP: soukromý a
rodinný život, obydlí

Čl. 2 EÚLP: právo na život

Deés vs. Maďarsko

Mileva vs. Bulharsko

Hatton vs. Velká Británie
(letišťe – stát má prostor pro
uvážení ve věcech sociálních
a v technické sféře –
převládající veřejný zájem)

NSS: 7As 308/2018

FO (vlastník a uživatel domu v těsné blízkosti komunikace) x KHS Brno

V pořadí již 3. výjimka z hlukových limitů pro provozovatele komunikace (žádný podstatný efekt ke snížení zátěže)

Absence žalobní legitimace žalobce?

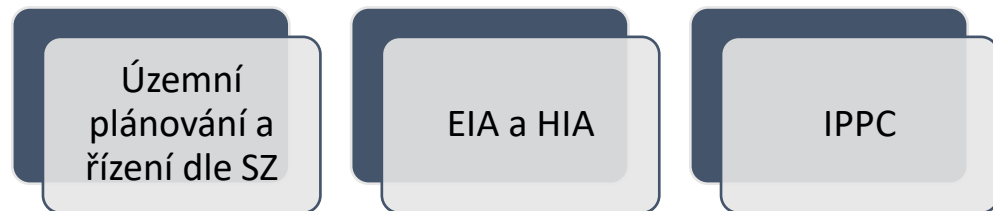

Dotčení právní sféry žalobce hlukovou výjimkou

Postup podle § 65/1 SŘS: kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen úkonem správního orgánu, může se žalobou domáhat zrušení takového rozhodnutí... x § 65/2 SŘS (žalobu proti správnímu rozhodnutí může podat účastník řízení...)

Hluk a
jiné
negativní
vlivy
průřezové
nástroje

Děkuji za
pozornost

